

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

Jelentése

az RI-AJBH-1262-17/2023. számú ügyben,
rendőrségi panaszeljárás tárgyában.
(Előzmény ügy: RI-AJBH-13/2020.)

Előadó: dr. Lukácsi Dániel Csaba

Érintett szerv(ek): V. Rendőrkapitányság

2023.

Az eljárás megindítása

... .. szám alatti lakos, a továbbiakban: panaszos) beadványában sérelmezte elfogását és előállítását, gépjárműve hatósági jelzésének elvételét, azt a körülményt, hogy jogi képviselőjét nem értesíthette személyesen, továbbá, hogy szabadon bocsátásakor készpénzét nem kapta vissza.

Tekintettel arra, hogy a beadványban megfogalmazott sérelmek felvetik a panaszos alapvető jogainak sérelmét, továbbá figyelemmel a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92. §-ának (1) bekezdésében, valamint az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 18. §-ának (1) bekezdése f) pontja és 39/F. §-ában foglalt hatásköri szabályokra, vizsgálatot indítottam.

A közúti közlekedési nyilvántartó szerv tulajdonát képező „P” hatósági jelzés lefoglalására vonatkozó sérelem nem tárgya a rendőrségi panaszeljárásnak, mivel ennek ténye kizárólag a büntetőeljárás alkotmányos minőségén keresztül érinti a panaszos alapvető jogait.

Az érintett alapvető jogok

- A személyi szabadsághoz való alapvető jog [Alaptörvény IV. cikk]
- A tulajdonhoz való jog [Alaptörvény XIII. cikk]
- A tisztességes hatósági eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog [Alaptörvény XXIV. cikk]

Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény [a továbbiakban: Ajbt.]
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény [a továbbiakban: Rtv.]
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény [a továbbiakban: Btk.]
- A közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet]
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet [a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat]

A tényállás megállapításai

1. A panaszbeadvány

A panaszos 2019. december 21-én – beszámolója szerint – autójával kátyúba hajtott, amelyet követően kihívta a rendőröket „helyszínelni”. A panaszos sérelmezte, hogy a kikerkező rendőrök elvették a rendszámtábláját, majd őt „egyedi azonosító jel meghamisításának büntette” miatt előállították a Rendőrkapitányságra (a továbbiakban: Rendőrkapitányság).

A beadvány szerint az előállítás során elvették a panaszos telefonját, céges aktatáskáját és annak tartalmát, valamint készpénzét. A panaszost rabosították, kihallgatták, amely a beadvány szerint nagyjából 2 órát vett igénybe. Szabadon bocsátásakor a személyes dolgait tartalmazó zacskót – a beadvány szerint – a kezébe „nyomták”, majd miután aláírták vele a „lefoglalási és leltár papírokat” kikísérték a Rendőrkapitányságról. Egy nappal később fedezte fel a panaszos, hogy készpénzét nem kapta vissza.

A panaszos sérelmezi továbbá, hogy nem beszélhetett telefonon ügyvédjével. A beadvány szerint csupán az ügyvéd elérhetőségét kérték el azzal az ígérettel, hogy „megpróbálják felhívni”. A panaszos szerint a hajnali órákban nem volt reális esély arra, hogy az ügyvédje felvegyen egy ismeretlen telefonszámú hívást.

A panaszos 4 jelvéyszámot tüntetett fel panaszában.

2. A rendőrség álláspontja

A panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kértem a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint kértem, hogy küldjék meg az azzal kapcsolatos további rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

a) *A Rendőrkapitányság vezető-helyettesének tájékoztató levele* a következő információkat tartalmazza:

A panaszos 2019. december 21-én 22 óra 28 perckor bejelentést tett a 112-es segélyhívón keresztül, miszerint kátyúba hajtott, és így gépjárművében anyagi kár keletkezett, nem tud továbbhaladni. A Tevékenység-irányítási Központ 22 óra 34 perckor utasította az Ipoly 6101 hívójelű egységet, hogy menjen a helyszínre. Az egység 22 óra 56 perckor érkezett meg a helyszínre.

A kikerkező rendőrök (D. K. K. c. főtörzsászlós, T. B. r. törzsőrmester) a helyszínen szemügyre vették a kérdéses gépjárművet, valamint meghallgatták a panaszost. A panaszos elmondta, hogy azért kért rendőri intézkedést, hogy kárigényét rendőrségi dokumentumokkal alátámasztva kérje a közútkezelő hatóságnál.

A panaszos átadta a rendszámhoz tartozó indítónaplót, ideiglenes forgalomban tartási engedélyt, valamint a kötelező gépjármű felelősségbiztosítás iratait. A panaszos, a gépjármű, valamint az iratok ellenőrzése során kiderült, hogy a panaszos által használt, családi céghez tartozó gépjármű hatósági jelzését – a PE-17/OK/01375-2/2019. számú határozat alapján 2019. március 21-étől – ideiglenesen kivonták a forgalomból. A panaszos a helyszínen elmondta, hogy sérülten vásárolta az autót, annak műszaki vizsgáztatását és ismételt forgalomba helyezését javítása után intézte volna. Az intézkedő rendőrök közölték a panaszossal, hogy – a

326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 70. §-ának (1) bekezdése alapján – jogosulatlanul helyeztek fel „P”-s rendszámot a gépjárműre. Ennek tényét a rendőrök több alkalommal egyeztettek EDR rádió n keresztül a szolgálatparancsnokkal, valamint *D. D. r. főtörzsőrmester* baleseti helyszínelővel./

A fentiek alapján a panaszos a helyszínen megalapozottan gyanúsítható volt a Btk. 347. §-ának (1) bekezdés b) pontjába ütköző és aszerint minősülő egyedi azonosító jel meghamisításának büntetének elkövetésével. Ennek megfelelően közölték a panaszossal, hogy őt – az Rtv. 33. §-a (1) bekezdés a) pontjának megfelelően – előállítják a Rendőrkapitányságra, majd tájékoztatták jogairól és kötelezettségeiről.

A panaszos elmondta, hogy őt úgy tájékoztatták korábban, hogy mindegy, hogy kérelemre vagy hivatalból vonják ki a gépjárművet a forgalomból, szabályosan használhat „P”-s rendszámot. *T. B. r. törzsőrmester* többszöri kérése után a panaszos sérülésmentesen leszerelte a hatósági jelzéseket, majd átadta azokat a rendőröknek.

A rendőrök a helyszínen biztosították a panaszos számára, hogy hozzátartozóját, vagy más személyt értesítsen (akár többet is), amely lehetőséggel a panaszos élt is. Ennek eredményeként a helyszínrre érkezett a panaszos felesége, akinek átadták a gépjármű indítókulcsát.

Mindezeket túl a panaszos kérésének megfelelően a gépjárműben keletkezett kárról, annak környezetéről a helyszínen fényképfelvételeket készítettek.

Az intézkedés során a panaszos együttműködő volt (kényszerítő eszközt ennek megfelelően nem alkalmaztak), azonban többször jelezte, hogy nem ért egyet a gyanúsításával. Magával az intézkedéssel szemben egyébként kifogása nem volt.

A panaszost a helyszínen, majd a Rendőrkapitányságon, szóban és írásban egyaránt tájékoztatták az intézkedés körülményeiről, jogairól és kötelezettségeiről.

A panaszos személyi szabadságát 2019. december 21-én 22 óra 56 perctől másnap 3 óra 15 percig korlátozták. Ezalatt 0 óra 7 percig tartottak a helyszíni cselekmények (igazoltatás, adattári ellenőrzés, szóbeli tájékoztatás és nyilatkoztatás, hozzátartozó értesítése, gépjármű lezárása, indítókulcs átadása, továbbá a fényképes dokumentáció elkészítése), majd a Rendőrkapitányságon a szükséges adminisztratív cselekményeken és ruházatátvizsgáláson túl – 2 óra 21 perc után – a panaszost gyanúsítottként kihallgatták, majd – a szükséges iratok aláírását követően – szabadon bocsátották. A panaszos 3 óra 23 perckor hagyta el az előállítás helyszínéül szolgáló folyosót (őt külön előállító helyiségben nem helyezték el), ahova 3 óra 45 perckor visszatért azért, hogy felírja a vele szemben intézkedő rendőrök jelvéyszámait. A panaszos 4 óra 17 perckor ismét visszatért, hogy váltson pár szót a szolgálatparancsnokkal és az őt kihallgató nyomozóval. A panaszos 4 óra 19 perckor távozott végleg a Rendőrkapitányságról.

A panaszos számára a Rendőrkapitányságon biztosították a lehetőséget, hogy hozzátartozó vagy más személy értesítését kérje. A panaszos a gyanúsított ki hallgatása során ugyanakkor úgy nyilatkozott, hogy védő kirendelését külön nem kéri.

A panaszos személyes dolgait előállítás keretében letétbe helyezték, amelyről letéti jegyzék készült. A panaszos aláírásával nyilatkozott, miszerint a letétbe vett dolgait hiánytalanul visszakapta. A letétbe vett dolgok átvételére, a letéti jegyzék kitöltésére és aláírására szolgáló helyiség egyben a személyi szabadságukban korlátozott személyek biztonságos őrzését is

szolgálja, oda illetéktelen személy nem léphet be, biztonsági beléptető-rendszerrel elzárt terület, amelyet biztonsági kamerákkal is figyelnek. A letéti tárgyakhoz senki nem nyúlt. A kamerafelvételeken látható, hogy a panaszost senki nem sűrgette, nem kötelezte az iratok aláírására, számára biztosították a szükséges időt személyes dolgai ellenőrzésére, őt nem tessékelték ki az épületből. A panaszos személyes dolgaival a kezében távozott, majd visszatért. Többször volt lehetősége arra, hogy ellenőrizze a letétből visszakapott személyes dolgait.

Az intézkedéssel összefüggésben szabálysértési- és büntetőeljárás egyaránt indult.

b) Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentés a fentiekhez képest az alábbi releváns információkat tartalmazza:

A panaszost az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése alapján igazoltatták, ugyanezen § (6) bekezdése alapján ruházatát átvizsgálták, majd őt az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján – szándékos bűncselekmény elkövetésén való tettenérés miatt – elfogták.

A panaszost a helyszínen szóban tájékoztatták a védelemhez való jog gyakorlásáról. A panaszos számára az Rtv. 33. §-a (4) bekezdésének megfelelően kiadták az előállítás okáról való tájékoztatót, valamint az előállítás idejéről szóló igazolást.

c) Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentéshez tartozó parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a panaszos igazoltatása, ruházatának átvizsgálása, valamint elfogása jog- és szakszerű volt, megfelelt az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelményének.

d) A helyszínen intézkedő rendőrök jelentései a fentiekhez képest az alábbi releváns információkat tartalmazzák:

A panaszos a helyszínen elmondta, hogy szabályosan közlekedett, a járműnek műszaki hibája nem volt, nem is érzi magát felelősnek a gépkocsiban keletkezett kár miatt (jobb első gumiabroncs leengedett).

A rendőrök megtekintették az úthibát, amely 30 cm széles és 50 cm hosszú volt, vízzel volt telítve. Az úthiba miatt figyelmeztető tábla nem volt kihelyezve.

A rendőrök a helyszínről fényképeket készítettek, illetve a szükséges mértékben tájékoztatták a panaszost a káreseménnyel kapcsolatos tudnivalókról.

A panaszos gépjárművét BM-AH rendszerben ellenőrizték alvázszám alapján, mivel „P”-s rendszámmal közlekedett. Kiderült, hogy a gépjárművet ideiglenesen kivonták a forgalomból. A panaszos elmondta, hogy saját szervize van, most lett kész az autó, pár napon belül megy műszaki vizsgára.

Később a Rendőrkapitányságon ismét részletesen tájékoztatták a panaszost az előállítása okáról, annak jogi hátteréről. A panaszos emelt hangon, erősen gesztikulálva fejezte ki egyet nem értését az intézkedéssel kapcsolatban, mivel álláspontja szerint jogszerűen használt „P”-s hatósági jelzést. A rendőrök hiába próbálták elmagyarázni a panaszosnak, hogy különbség van a kérelemre és a hivatalból ideiglenesen kivont járművek között a „P”-s hatósági jelzés használatának jogszerűsége vonatkozásában.

A panaszos által a Rendőrkapitányságon kiértékelni kért személyt kétszeri próbálkozás után sem sikerült elérni, ugyanakkor a panaszos korábban saját maga hívhatott bárkit, akit értesíteni kívánt.

e) *A szolgálatparancsnok jelentése* a fentiekhez képest a további releváns információkat tartalmazza:

A panaszos magabiztosan és fennhangon közölte, hogy az intézkedés nem jogszerű, mivel ő úgy tudja, hogy helyesen járt el. El is kérte, meg is kapta a rendőrök jelvéyszámát.

A panaszost a szolgálatparancsnok tájékoztatta jogairól, kötelezettségeiről, valamint az előállító helyiség rendjéről. A panaszos a befogadásakor szükséges minden tájékoztatót megkapott és elolvastott, azokról aláírásával nyilatkozott.

Miután kétszer is eredménytelen volt a panaszos által megjelölt ügyvéd értesítése, a szolgálatparancsnok felajánlotta, hogy járórt küld az ügyvéd címére, azonban a panaszos nem tudta megadni a szükséges címet. Az interneten csupán az ügyvéd irodai címét találták meg. A panaszos elfogadta a helyzetet, és megköszönte a szolgálatparancsnok segítségét.

A szolgálatparancsnok határozottan visszautasítja, hogy a panaszos készpénze a Rendőrkapitányságon eltűnt volna.

A panaszost többször nyilatkoztatták, hogy van-e panasza az intézkedéssel kapcsolatban, amelyre mindig nemleges választ kaptak, a panaszos kizárólag a gyanúsítása tényét sérelmezte.

f) *A lefoglalásról készült jegyzőkönyv* tanúsága szerint a Btk. 347. §-ának (1) bekezdés b) pontjába ütköző és aszerint minősülő egyedi azonosító jel meghamisításának büntetvény megalapozott gyanúja miatt 2019. december 22-én, 2 órakor, a Rendőrkapitányság épületében lefoglalták a panaszos gépjárművének 2 db „P”-s hatósági jelzését. A lefoglalással szemben a panaszos panasszal élt.

g) *A panaszos gyanúsított kihallgatásáról szóló jegyzőkönyv* tanúsága szerint a kihallgatás 2019. december 22-én 2 óra 21 perctől 2 óra 55 percig tartott. A panaszos a gyanúsítással szemben panasszal élt.

h) *A Váci Járási Hivatal PE-17/OK/01375-2/2019. számú, 2019. február 15-én kelt határozata* szerint a panaszos gépjárművét – bejelentési kötelezettség elmulasztása miatt, két hónap időtartamra, azt követően a tulajdonjog változás bejegyzése iránti kérelem előterjesztéséig – kivonták a forgalomból.

i) *A jogorvoslati jogokra vonatkozó Rtv. 92. §-a és 93. §-a szerinti felvilágosításról, a panasztételi szándékról, az előállítás okáról és időtartamáról szóló tájékoztatásról, a kapcsolódó igazolás átvételéről, az élelmezésről, a betegségről, valamint az orvosi ellátásról szóló nyilatkozat* tanúsága a szerint a panaszos megkapta a szükséges felvilágosításokat, az igazolást átvette, panasszal nem élt, élelmezést nem kért, sérülést nem szenvedett. A panaszos a nyilatkozatot aláírta.

j) A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 56/2014. (XII. 5.) BM rendelethez meghatározott szóbeli tájékoztatás megtörténtéről és megértéséről, illetve az írásos tájékoztató átvételéről szóló nyilatkozatot a panaszos aláírta.

k) Az előállított személy jogairól, kötelezettségeiről, valamint az előállító helyiség rendjéről szóló tájékoztatót a panaszos aláírta.

l) A hozzátartozó értesítésére vonatkozó nyilatkozat tanúsága szerint a panaszos kérte egy személy értesítését, ám e személy értesítése kétszeri próbálkozás ellenére sem sikerült. A nyilatkozatot a panaszos aláírta.

m) A szabálysértési ügyben tett feljelentés tanúsága szerint a panaszossal szemben szabálysértési eljárás is indult a Szabs. tv. 221. §-ába ütköző érvénytelen hatósági engedéllyel vagy jelzéssel való közlekedés szabálysértés elkövetése miatt.

n) A letéti tárgyakról készült jegyzőkönyvek tanúsága szerint a panaszos személyes dolgait (köztük készpénzt is) letétbe adta, majd azokat hiánytalanul visszakapta. A panaszos mind az átadás, mind a hiánytalan átvétel tényéről aláírásával nyilatkozott.

o) A rendőrségi előállítás időtartamáról szóló igazolás tanúsága szerint a panaszos személyi szabadságát 2019. december 21-én 22 óra 56 perctől, másnap 3 óra 15 percig korlátozták. A panaszosnak ez idő alatt sérülése nem keletkezett, panasszal nem élt. A aláírásával nyilatkozott az igazolás egy példányának átvételéről.

p) A Gépjármű-indítási napló szerint a panaszos az intézkedés napján (és az azt megelőző hónapokban többször is) használta és használni is kívánta az érintett hatósági jelzéssel ellátott járművet. (Még nem volt bejegyezve az aznapi használat végének időpontja.)

q) A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott biztonsági kamerák felvételei korrelálnak a Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentáció fent ismertetett tartalmával. Az alábbi részletek kiemelését tartom szükségesnek:

Amikor a panaszos 3 óra 48 perckor másodjára hagyja el a Rendőrkapitányság épületét, egy rövid időre a bejárat felé visszafordulva megáll. Ekkor látszódik, hogy kezében van egy aktatáska, egy zacskó, egy nagy borítéknak látszó dolog, valamint pár egyéb iratnak, esetleg kisebb borítéknak látszó dolog. A panaszos a nagyobb borítékba belenéz, azt röviden áttúrja, majd kiveszi telefonját. Ezt követően kísétál a kamera látószögéből.

r) A Rendőrkapitányság által megküldött egyéb dokumentumok (küldés leírása, a helyszínen készített fényképfelvételek, a szabálysértési eljárás, valamint a büntetőeljárás irata) a panaszügy elbírálása szempontjából további releváns információt nem tartalmaznak, így azok ismertetésétől eltekintek.

A vizsgálat megállapításai

A panaszos sérelmezte elfogását és előállítását, azt a körülményt, hogy jogi képviselőjét nem értesíthette személyesen, továbbá, hogy szabadon bocsátásakor készpénzét nem kapta vissza.

1. Vizsgáltam a panaszos elfogásának és előállításának sérelmezett körülményeit.

a) A panaszos elfogása tekintetében:

A panaszos álláspontja szerint az elfogásának nem volt jogalapja, mivel jogszerűen használt „P”-s hatósági jelzést.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok tanúsága szerint a panaszos gépjárművének ellenőrzésekor kiderült, hogy azt a Járási Hivatal ideiglenesen kivonta a forgalomból, a „P”-s rendszámot pedig jogosulatlanul használta a panaszos, így őt a Btk. 347. §-ának (1) bekezdés b) pontjába ütköző és aszerint minősülő egyedi azonosító jel meghamisításának büntette miatt elfogták és előállították a Rendőrkapitányságra. A panaszos elmondta, hogy őt úgy tájékoztatták korábban, hogy mindegy, hogy kérelemre vagy hivatalból vonják ki a gépjárművet a forgalomból, szabályosan használhat „P”-s rendszámot. A panaszos elmondta, hogy saját szervize van, most lett kész az autó, pár napon belül megy műszaki vizsgára. A Gépjármű-indítási napló szerint a panaszos az intézkedés napján (és az azt megelőző hónapokban többször is) használta és használni is kívánta az érintett hatósági jelzessel ellátott járművet.

Az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdésének megfelelően a rendőrség a feladatának ellátása során a [...] a személyi szabadsághoz [...] fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

Az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek.

Mivel az elfogás és előállítás az egyik legsúlyosabb jogkorlátozással járó intézkedés, amelyre az Rtv. lehetőséget biztosít az intézkedő rendőr számára, álláspontom szerint az ezen intézkedésekre irányadó rendelkezéseket – az Rtv. 2. §-ában foglalt, az emberi méltóság és általánosságban az emberi jogok védelmével kapcsolatos rendőrségi kötelezettség minél teljesebb érvényesülése érdekében – megszorítóan kell értelmezni, és különös gondossággal kell értékelni, hogy megvalósulnak-e azok a körülmények, amelyeket az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdése szerinti – azaz kötelező – szabadságelvonás feltételeként a törvény megfogalmaz.

Az elfogás és előállítás jogalapjául szolgáló eseteket az Rtv. 33. §-a határozza meg taxatív módon. E szakasz (1) bekezdése azon eseteket tartalmazza, amikor a rendőrnek nincs mérlegelési lehetősége, el kell fognia és az illetékes szerv elé kell állítania az intézkedés alá vont személyt.

Az elfogás jogalapja tekintetében az alábbi rendelkezések ismertetését tartom szükségesnek.

A Btk. 347. §-ának (1) bekezdés b) pontja szerint, aki olyan dolgot szerez meg, használ fel, vagy olyan dologról rendelkezik, amelynek egyedi azonosító jele hamis, hamisított, vagy amelynek egyedi azonosító jelét eltávolították, büntetést követ el (egyedi azonosító jellel visszaélés bűncselekménye).

A 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 63. §-ának (1) bekezdése szerint az ideiglenes rendszámtáblát önjáró munkagépre és azon járművekre kell kiadni, amelyet Magyarországon forgalomba még nem helyeztek, vagy a forgalomból végleg kivonták, vagy amelynek az állandó rendszámmal történő közlekedése bármely okból átmenetileg nem lehetséges.

A 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet intézkedéskor hatályos 70. §-ának (2) bekezdése alapján, kérelemre P betűjelű ideiglenes rendszámot kell kiadni:

- a) a fő tevékenysége szerint járműgyártó gazdálkodó szervezetnek az általa gyártott, vagy tesztelési célból részére üzemeltetésre átadott, de forgalomba még nem helyezett járművei tesztelése,
- b) a fő tevékenysége szerint gépjármű-kereskedelemre jogosult gazdálkodó szervezetnek a még forgalomba nem helyezett, vagy forgalomból kérelemre ideiglenesen kivont jármű kereskedelmi célból történő szállítása, továbbá kereskedelmi célú kipróbálása,
- c) a gépjármű-fenntartó szervezetnek a forgalomból kérelemre ideiglenesen kivont, vagy lejárt műszaki érvényességű jármű javításához kapcsolódó diagnosztikai tevékenység (a javítást megelőző vagy azt követő kipróbálás), és
- d) a közlekedési kutatóintézetnek járművizsgálatok végzése,
- e) a közlekedési hatóság nyilvántartásában szereplő, a közúti járművek műszaki megvizsgálásáról szóló miniszteri rendeletben meghatározott járműfejlesztő szervezetnek tesztelés céljából.

A fenti jogszabályhely(ek) ismertetését követően fontos rögzíteni, hogy valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálom. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis az alapvető jogok biztosa nem veheti át a nyomozó hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény elsődleges értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki.

A 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet ismertetett rendelkezéseiből látható, hogy szigorúan körülhatárolt, hogy milyen esetekben van lehetőség „P” betűjelű hatósági jelzés használatára. E rendelkezések alapján látható, hogy van ugyan lehetőség forgalomból ideiglenesen kivont jármű esetén is ilyen hatósági jelzés használatára, de csak amennyiben azt kérelemre vonták ki a forgalomból. Jelen ügyben az érintett gépjárművet hivatalból és nem kérelemre vonták ki a forgalomból, így a „P” betűjű hatósági jelzés érintett gépjárműhöz kapcsolódó használata jogellenes volt.

A Kommentár szerint az egyedi azonosító jellel visszaélés bűncselekménye elkövetési tárgya az egyedi azonosító jel. Egyedi azonosító jele lehet bármilyen dolognak, amelynek a birtoklását vagy rendeltetésszerű használatát jogszabály hatósági engedélyhez köti, a gyártónak vagy a hatóságnak a dolgon, illetve annak alkotórészen alkalmazott, egyedi azonosításra szolgáló jelölése. (Egyedi azonosító jel pl. a gépkocsi rendszámtáblája). A bűncselekmény elkövetési magatartásai az egyedi azonosító jel eltávolítása, meghamisítása, az eltávolított, vagy a hamis, meghamisított azonosító jelű dolog megszerzése, felhasználása és az arról való rendelkezés. Jelen sérelem szempontjából a hamis, meghamisított azonosító jelű dolog felhasználásának van leginkább jelentősége. A meghamisítás alatt értendő az eredeti jel utánzása vagy annak bármilyen elemében, formájában történő megváltoztatása. Ez megvalósulhat például a számok áttűtésével, a gépjárműre hamis vagy más gépjármű forgalmi rendszámtáblájának felszerelésével stb. A felhasználás fogalma alatt minden olyan tevékenységet érteni kell, amely során az adott dolgot a birtokosa ténylegesen használja (BH2008. 262.). A bűncselekmény az elkövetési magatartás teljes kifejtésével lesz befejezett. A bűncselekmény csak szándékosan, de egyenes és eshetőleges szándékkal egyaránt elkövethető. Az elkövető tudatának ki kell terjednie arra, hogy az elkövetés tárgya egyedi azonosító jel, illetve hogy az hamis, hamisított

vagy azt eltávolították. [Karsai Krisztina (szerk.): Nagykomentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez, Wolters Kluwer, Budapest, 2020.]

A fentiekre figyelemmel elmondható, hogy mivel a „P” hatósági jelzés érintett gépjárműhöz kapcsolódó használata jogellenes volt, mind annak érintett gépjárműre való felhelyezése („meghamisítás”), mind pedig az érintett járművel ilyen formában való közlekedés („hamis, meghamisított azonosító jelű dolog felhasználása”) megvalósította a fent vázolt bűncselekmény egy-egy lehetséges elkövetési magatartását. Ezek ténye – a rendelkezésre álló információk alapján – már a helyszínen tisztázható volt, felvetve így a fent részletezett szándékos bűncselekmény elkövetésének szükséges mértékű gyanúját. Különösen annak fényében, hogy a szándékosságot a helyszínen cáfoló, kizáró érdemi információ, bizonyíték – a panaszos szaván kívül – nem merült fel. Ennek megfelelően ennek vizsgálata a panaszossal szemben megindult büntetőeljárás tárgya.

A „tettenérés” fogalma kapcsán kiemelendők az alábbiak.

A Be. 273. §-a alapján a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni, vagy ha erre nincs módja, a rendőrséget tájékoztatni. A Be. Kommentárja a következő módon fejt ki a „tettenérés” fogalmát: *„Tettenérésről akkor beszélhetünk, ha a cselekmény legalább részben szemtanú jelenlétében valósult meg. A tettenérés fogalmába ugyanakkor beletartozik az elfogás is (ezt hívták régebben 'tettenkapásnak'). Azaz, ha valakit a bűncselekmény elkövetésén tetten értek, de elmenekül a helyszínről, akkor mindaddig tettenérésről beszélhetünk, amíg a tettenérő őt folyamatosan üldözi és esetleg az üldözés során elkapja. Az ugyanakkor nem szükséges, hogy az üldözés során ne tévessze szem elől az üldözöttet (EBH2013. B.13.). Természetesen ebben az esetben is haladéktalanul át kell adni a tettenért (üldözött) személyt a nyomozó hatóságnak, illetve tájékoztatni kell a rendőrséget. Visszatartásnak csak a szükséges mértékben van helye.”* [Polt Péter (szerk.): Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényhez. Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest, 2019.]

A fentiekből kiderül tehát, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. A „tettenérés” vonatkozásában a „hamis, meghamisított azonosító jelű dolog felhasználása” elkövetési magatartás releváns, a „meghamisítás” (a „P” hatósági jelzés jogellenes felhelyezése) vonatkozásában fogalmilag kizárt az elkövetés és annak észlelése közötti folyamatosság. Bár a panaszos a rendőrök megérkezésekor, az intézkedés kezdetekor nem vezette az érintett gépjárművet, saját beszámolója, valamint a gépjármű-indítási napló tanúsága alapján – közvetlenül azelőtt, hogy rendőri segítséget kért – egyértelműen használta és – közvetlenül a káresemény rendőri dokumentálását követően – használni is kívánta azt. Összességében tehát a „felhasználás” mint elkövetési magatartás még nem ért véget, így annak észlelése és a panaszos elfogása között egyértelműen fennállt a szükséges folyamatosság.

Álláspontom szerint – a fentiek alapján – fennálltak az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerinti elfogás szükséges konjunktív feltételei (a szándékos bűncselekmény gyanúja és a „tettenérés”), így e tekintetben a panaszos alapvető jogát érintő visszasság nem történt.

b) A panaszos személyi szabadsága korlátozásának időtartama tekintetében:

A panaszos személyi szabadságát 2019. december 21-én 22 óra 56 perctől másnap 3 óra 15 percig korlátozták. Ezalatt 0 óra 7 percig tartottak a helyszíni cselekmények (igazoltatás,

adattári ellenőrzés, szóbeli tájékoztatás és nyilatkoztatás, hozzátartozó értesítése, gépjármű lezárása, indítókulcs átadása, továbbá a fényképes dokumentáció elkészítése), majd a Rendőrkapitányságon a panaszos ruházatát átvizsgálták, személyes dolgait letétbe helyezték, a gépjármű hatósági jelzéseit lefoglalták, a panaszost gyanúsítottként kihallgatták, jogairól és kötelezettségeiről, valamint az eljárás körülményeiről tájékoztatták, ahhoz kapcsolódóan nyilatkoztatták, továbbá egyéb adminisztratív cselekményeket végeztek.

A panaszos 3 óra 23 perckor hagyta el az előállítás helyszínéül szolgáló folyosót (öt külön előállító helyiségben nem helyezték el), ahova 3 óra 45 perckor visszatért azért, hogy felírja a vele szemben intézkedő rendőrök jelvéyszámait. A panaszos 4 óra 17 perckor ismét visszatért, hogy váltson pár szót a szolgálatparancsnokkal és az öt kihallgató nyomozóval. A panaszos 4 óra 19 perckor távozott végleg a Rendőrkapitányságról.

Az Rtv. már hivatkozott 17. §-a e tekintetben is releváns.

Az Rtv. 33. §-a (3) bekezdésének első fordulata szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja.

A Szolgálati Szabályzat 30. §-a (3) bekezdésének megfelelően az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig, vagy a fogvatartott személy nyomozó hatóság által történő átvételéig tart, ideértve azt is, ha a nyomozó hatóság a fogvatartott személy őrizetét rendeli el. Az előállítás ebben az esetben is legfeljebb az Rtv. 33. § (3) bekezdésében meghatározott ideig tarthat.

Felhívom a figyelmet az előállítás intézményének a személyi szabadságot súlyosan korlátozó jellegére, amelyre értelemszerűen vonatkozik az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdésében meghatározott arányossági követelmény is (a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával). Mindezeknek megfelelően az előállításnak a 8, vagy a – szükség esetén rendőri szerv vezetőjének határozatával – 12 óra csupán objektív határa, amely határt semmilyen esetben nem léphet át az előállítás időtartama (még akkor sem, ha az esetleg az intézkedés célja szempontjából szükséges lenne), ugyanakkor az előállítás – szubjektív értelemben – kizárólag addig tarthat, ameddig az feltétlenül szükséges és arányban áll az intézkedés céljával.

A rendelkezésre álló információk alapján a panaszos személyi szabadságának korlátozása 3 óra 19 percen át tartott. Álláspontom szerint a panaszossal szembeni intézkedéshez kapcsolódó fent felsorolt cselekmények indokolták a panaszos személyi szabadsága korlátozásának időtartamát, abban jelentős és indokolatlan holtidők nem voltak. Ugyan a panaszos szabadon bocsátását követően még vissza-visszatért a Rendőrkapitányság épületébe, ám ezen események teljes mértékben a panaszos szabad akaratán, nem pedig rendőri kötelezésen, kényszeren alapultak.

Mindezek alapján e tekintetben a panaszos alapvető jogát érintő visszásság nem történt.

2. A panaszos sérelmezte, hogy a letétbe vett készpénzét nem kapta vissza.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok és felvételek tanúsága szerint a panaszos személyes dolgait (köztük készpénzét) a Rendőrkapitányság illetéktelenektől elzárt és megfigyelt területén vették letétbe és helyezték el, azokhoz – a letét ideje alatt – senki nem nyúlt. A panaszos mind az átadás, mind a hiánytalan átvétel tényéről aláírásával nyilatkozott. A panaszost személyes dolgai átvételekor senki nem sürgette, nem kötelezte az iratok aláírására, számára biztosították a szükséges időt személyes dolgai ellenőrzésére. A

panaszos többször is visszatért – kezében személyes dolgaival – a Rendőrkapitányságra. Második távozásakor a biztonsági kamera felvételén látszódik, hogy kezében van egy aktatáska, egy zacskó, egy nagy borítéknak látszó dolog, valamint pár egyéb iratnak, esetleg kisebb borítéknak látszó dolog. Látható továbbá, hogy a panaszos a nagyobb borítékba belenéz, azt röviden áttúrja, majd kivieszi telefonját.

Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének megfelelően a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrség a feladatának ellátása során [...] a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A Szolgálati Szabályzat 31. §-ának (5) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az előállító egységben történő elhelyezést megelőzően a fogvatartott személynél lévő tárgyakról az 1. mellékletben meghatározott, letéti tárgyakról szóló, 3 példányos jegyzéket kell készíteni. Ugyanezen § (6) bekezdése alapján a letétként kezelt tárgyak letételkori, valamint megfelelő állapotban történő megőrzéséről az előállító egységet üzemeltető rendőrkapitányság, határrendészeti kirendeltség, rendőrőrs, illetve a (3) bekezdés szerint kijelölt előállító egység üzemeltetője gondoskodik. Az elhelyezés megszüntetését követően a fogvatartott személy részére a letéti tárgyai átadásra kerülnek. A letéti tárgyak nem igazolt hiányának, megrongálódásának vagy megsemmisülésének okát – jegyzőkönyv felvételét követő – parancsnoki kivizsgálás keretében kell megállapítani.

A fentiek alapján elmondható, hogy a panaszos személyes dolgaiért a Rendőrkapitányság – a letét ideje alatt – objektív felelősséggel tartozott. Amennyiben azokban kár vagy hiány keletkezett volna, mindenképpen visszásságot eredményezett volna. **Ellentmondás feszül a panaszosi és a rendőrségi álláspontok között, ugyanakkor a rendelkezésre álló információk – ún. aláírt letéti jegyzékek, a felvételeken látottak – alapján a rendőrség álláspontját fogadom el, miszerint a panaszos hiánytalanul (és sértetlenül) visszakarta a letétbe vett személyes dolgait, és volt is lehetősége mindezt ellenőrizni, így e tekintetben a panaszos alapvető jogát érintő visszásság nem történt.**

3. A panaszos sérelmezte, hogy őt korlátozták ügyvédje értesítésében.

A panaszos álláspontja szerint eleve sikertelenné tette az értesítést az a körülmény, hogy az éjszakai órákban ismeretlen számról próbálták felvenni a kapcsolatot az ügyvédjével, és nem hagyták, hogy ő maga kísérelje ezt meg.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentáció tanúsága szerint a panaszos már a helyszínen is szabadon értesíthetett bárkit. Ennek eredményeként a helyszínre érkezett a panaszos felesége, akinek átadták a gépjármű indítókulcsát. Ugyanakkor később a Rendőrkapitányságon is kérhette további személyek értesítését. Miután kétszer is eredménytelen volt a panaszos által megjelölt ügyvéd értesítése, a szolgálatparancsnok felajánlotta, hogy járórt küld az ügyvéd címére, azonban a panaszos nem tudta megadni a szükséges címet. Az interneten csupán az ügyvéd irodai címét találták meg. A panaszos elfogadta a helyzetet, és megköszönte a szolgálatparancsnok segítségét.

Az Rtv. 18. §-a (1) bekezdésének megfelelően a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozója vagy más személy értesítését kérje, ennek érdekében a fogvatartottat nyilatkoztatni kell. A fogvatartott által értesítendőnek megjelölt személy

értesítésének kötelezettsége a rendőrséget terheli, az értesítést a rendőrség indokolatlan késedelem nélkül teljesíti. [...]

Az Rtv. 97. §-ának (1) bekezdés h) pontja szerint fogvatartott: akit törvény, illetőleg törvény alapján kiadott hatósági határozat alapján a szabad mozgáshoz és tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogában korlátoznak (őrizetbe vett, előzetesen letartóztatott, közbiztonsági őrizetben lévő, elfogott és előállított, elővezetett).

A hivatkozott rendelkezések értelmében miután a panaszost elfogták és előállították, már nem volt lehetősége arra, hogy személyesen értesítse ügyvédjét (vagy más személyt). Arra vonatkozóan nincs előírás, hogy az értesítésnek milyen formában kell megtörténnie. Álláspontom szerint minden konvencionális, de – összhangban értelmezve az Rtv. 18. §-át annak céljával és az Alaptörvénnyel – azonnali üzenettovábbítás (pl. telefonhívás, SMS, e-mail) megfelelő lehet, amely adott körülmények között elérhető és a legoptimálisabb eredmény lehetőségét hordozza. Amennyiben pedig a legoptimálisabbnak vélt lehetőség nem vezet eredményre, a többi még optimális és észszerű lehetőség is alkalmazandó, amennyiben az intézkedés alá vont igényli.

A rendelkezésre álló információk alapján először telefonon, majd ennek sikertelenségét követően rendőri egység küldésével kísérelték meg értesíteni a panaszos által megjelölt ügyvédet. Utóbbi cím hiányában végül nem volt lehetséges. Álláspontom szerint mindemellett megfontolandó lehetett volna további azonnali üzenettovábbításra alkalmas lehetőség, ugyanakkor annak ténye, hogy egyébként a panaszos korábban bárkit szabadon értesíthetett a vele szembeni intézkedésről, biztosította azt, hogy a panaszos összességében hátrányt ne szenvedjen. **Mindezek alapján e tekintetben a panaszos alapvető jogát ért visszásság nem történt.**

Budapest, 2023. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos

